

Dnevnik noćnih mora

Ređa, Doris

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:205504>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-12**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA LIKOVNU UMJETNOST
PREDDIPLOMSKI STUDIJ LIKOVNE KULTURE

Doris Ređa

DNEVNIK NOĆNIH MORA

ZAVRŠNI RAD

Mentor:
doc. art. Ivica Kurtz

Osijek, 2018.

SADRŽAJ:

1. UVOD	2-3
2. RAZRADA IDEJE	4
3. IZVEDBA ZAVRŠNOG RADA	5
4. ZAKLJUČAK	6
5. SAŽETAK RADA.....	7
6. LITERATURA:	8
7. PRIKAZI SLIKA.....	9-15

1. UVOD

Moji radovi nastali su prema osobnim psihičkim stanjima i doživljajima. Kao poprilično zatvorenoj osobi, oduvijek mi je u crtanju i slikanju bilo važno izraziti misli ili osjećaje, te sam pokušala izraziti sebe i sve što je bilo intenzivno povezano s mojim osjećajima i unutarnjom boli koju sam tada osjećala. Tako sam u slikarstvo odlučila prenjeti, odnosno „izbaciti“ ove prikaze figura i lica koji su se počeli pojavljivati. Radi se o izobličanim prikazima likova ili „demonima“ koji se provlače i prikazuju u mojim noćnim morama, zapravo poremećaju sna. Riječ je, tvrde stručnjaci, o mozgu koji se „poigrava“ našim najvećim strahovima te u svojoj strašnoj igri projicira slike koje nas najviše plaše i to u trenucima nemoći i nemogućnosti da se obranite. Drugim riječima, ljudi koji proživljavaju „paralizu sna“ napadnuti su od vlastitih strahova. Ti „entiteti“ se pojavljuju u već spomenutom izobličanom i zamućenom obliku i govori uglavnom nerazgovijetno ili proizvodi krikove. Također se pojavljuju bezbojni pa sam zato u izvedbi završnog rada koristila uglavnom akromatsku crnu i bijelu.

Također, noćne more mogu potaknuti kreativne osobe, te su ih mnogi pisci i umjetnici koristili u svojem radu. Još u doba prosvjetiteljstva švicarsko-engleski slikar Henry prikazao je tamne, iracionalne snage u svojoj slavnoj slici *The Nightmare*. U Fuseli je prikazao ženu na krevetu dok joj se na prsima privlači „demonika“ figura.

Poznat je kao jedan od prvih romantičarskih slikara; iako je slikao portrete, najviše je volio slike s nadnaravnom tematikom. Među njima je najpoznatija Noćna mora iz 1781. godine, jedna od najpoznatijih i najčešće kopiranih slika u povijesti umjetnosti. Fuseli je jedan od najboljih engleskih slikara i vodeći član pokreta engleskog umjetničkog djela iz 18. stoljeća. Švicarski slikar u likovnosti je stvarao slike koje su istraživale tamnu stranu ljudske psihe. Usredotočivši se na slikarstvo povijesti, kao i na alegorijske radove, Fuseli je privukao mnoge inspiracije iz književnih izvora, posebice Shakespearea, Miliona i Dantea.

„ U oba spisa filozofa Aristotela koji obrađuju san, ovaj je već postao objektom psihologije. Mi saznajemo da san ne dolazi od bogova, da nije božanske, nego demonske prirode, pošto je priroda demonska, a ne božanska „¹

---

¹ Sigmund Freud, Tumačenje snova, str 3, naslov originala Die Traumdeutung

2. RAZRADA IDEJE

Ideje za moj završni rad iz slikarstva započele su se razvijati početkom upisa na treću godinu preddiplomskog studija, nakon „prekretnice“. Na ovoj godini, budući da smo dobili veću slobodu likovnog izražavanja, odlučila sam izraziti se na ovaj način u svom završnom radu. U svoje radove nisam imala potrebu uvoditi nikakve složenije misaone procese, odnosno koncepte. Radovi su jednostavno nastajali energijom i emocijom te sam tako također pokušala razviti osoban stil i umjetnički rukopis. Za realizaciju završnog rada odabrala sam slikarstvo jer sam dobila rezultate koji su najbliži stvarnom prikazu onoga što se zaista događa u snovima. Uglavnom mutno i ekspresivno. Također sam radila skice za radove nakon svake noćne more koje bih se sjećala. Isto tako odlučila sam da sve ostane u sivim i crno bijelim tonovima bez dodavanja ikakvih boja. Time sam u svojim likovima prikazala sumorno raspoloženje u kojem sam se i sama nalazila tijekom nastajanja tih radova. Odabirući ovu temu, namjera mi je bila i analiziranje sebe uz prikazane likove, te sam to u likovnom smislu postigla korištenjem ekspresivnog izražaja i korištenjem crnih, bijelih i sivih tonova koji asociraju na vezani problem. Istaknula bih značenja riječi i datuma na radovima koji su bili ključni za stvaranje. Albanske riječi „Terbim“, „Urrejtje“ znače mržnja i bijes, dok u istom redu izraz „te dua“ znači „volim te“ čime ono negativno pokušavam maknuti iz svoje svijesti i to protežem u svim radovima. Također i riječima „makni se“, „odlazi“ što su moje prvobitne misli dok ti „entiteti“ izgovaraju „bijesni, divljaj, urlaj, ja te kontroliram“. Rečenica „Une jem gjitmone atja“ znači „ja sam uvijek tu“ što je najvažnija rečenica osobe koja je više nije ovdje, te mi je obilježila čitavo stanje. Jedine „boje“ u mojim radovima su napisane: „crveno i plavo“.

3. IZVEDBA ZAVRŠNOG RADA

U završnom radu koristila sam kombinirane tehnike. Uglavnom prevladava uljana boja na medijapanu, a na jednom radu je betonska boja. Što se tiče samih likova, radovi su izvedeni isključivo ekspresivnim potezima širokih kisova i četki na crnoj pozadini. Pozadina je riješena u crnom tonu i na taj način se ističu likovi.

Rađeni su uglavnom uljanom bojom kako bih dobila mekše prijelaze. Na jednom je radu pozadina crno bijela, a u donjem dijelu nedovršena. Betonskom bojom izveden cijeli rad djeluje grublje, a na nekim dijelovima rada su vidljivi potezi grebanja površine.

U svojim radovima prikazala sam borbu svjetla i tame u crnim i bijelim tonovima. Koristim akromatske tonove. Groteskni likovi, zamućenih lica, ali potpuno zamućenim ustima potezima četke i bojom preko njih, sam htjela prikriti strah od njihovih „krikova“. Smještam ih u središte formata i dominacijom ističem i naglašavam centar pozornosti, ishodište, glavni sadržaj i osnovnu ideju. Pri tome se osnovni lik ili oblik odnosno glavni sadržaj ističe od ostalih dijelova kompozicije, odnosno ispisanih riječi. Dominanta može biti izražena oblikom, veličinom, tonskom razlikom, specifičnošću boje, karakterom, položajem unutar kompozicije itd. Također se kroz radove protežu riječi koje predstavljaju duboke emocije. Negativne riječi koje izgovaraju sami „demoni“ i pozitivne kojima ih tjeram i vodim borbu protiv njih. Naglasila sam i važne datume koji su obilježili taj period osobnog psihičkog stanja. Riječi su napisane na hrvatskom i albanskom jeziku nečitkim rukopisom kako ne bi svaki promatrač znao o čemu je riječ. Ispisane su bijelom kredom i ugljenom.

4. ZAKLJUČAK

Smatram da je moje stvaranje i izvedba završnog rada jedno od najiskrenijih načina kojima se izražavam. Završni rad bio je namijenjen i izbacivanju loših i negativnih misli, odnosno psihološka i emocionalna stanja u kojima sam se nalazila. Suočavanje i borba protiv svih frustrirajućih faza i stanja, te oslobađanje kroz slikanje. Moj fokus je više bio na samom činu stvaranja rada. Zbog toga sam i završni rad nazvala dnevnikom. Recimo da je rađen da bi se njime nešto ispričalo ili da bi netko nešto osjetio dok gleda moje radove, ali je isto tako i vrlo intimnog karaktera.

5. SAŽETAK

Završni rad sastoji se od 4 slike koje izražavaju psihološko i emotivno stanje određenog perioda. Slike su rađene kombiniranim tehnikama, ali isključivo u crno bijeloj tehnici. Prikazuju se izobličeni likovi i figura u ekspresionističkom izrazu. U radove su uključene ključne i važne riječi, te brojevi, odnosno datumi. Ovime također analiziram sebe, svoje duboke emocije i tražim načine kako se boriti protiv njih.

6. LITERATURA

1. Nikola Sinković, Studio za umjetnost i dizajn

Knjiga:

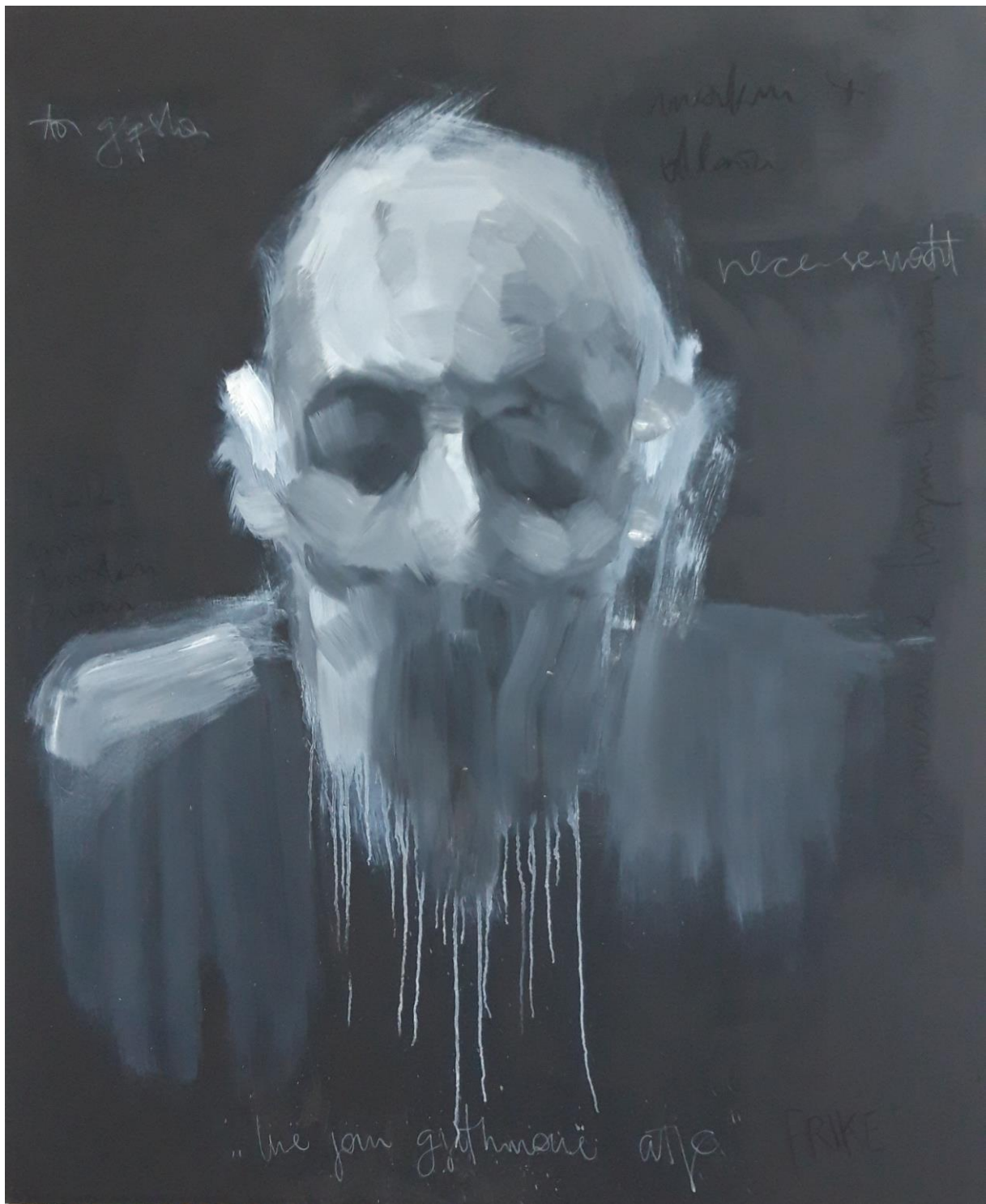
1. Sigmund Freud, Tumačenje snova

Web:

1. <https://psychcentral.com/disorders/nightmare-disorder-symptoms/>

2. <https://www.khanacademy.org/humanities/becoming-modern/romanticism/romanticism-in-england/a/henry-fuseli-the-nightmare>

3. <https://artsandculture.google.com/asset/the-nightmare/IwFwTbrht4QzgA?hl=en>

„slika 1“

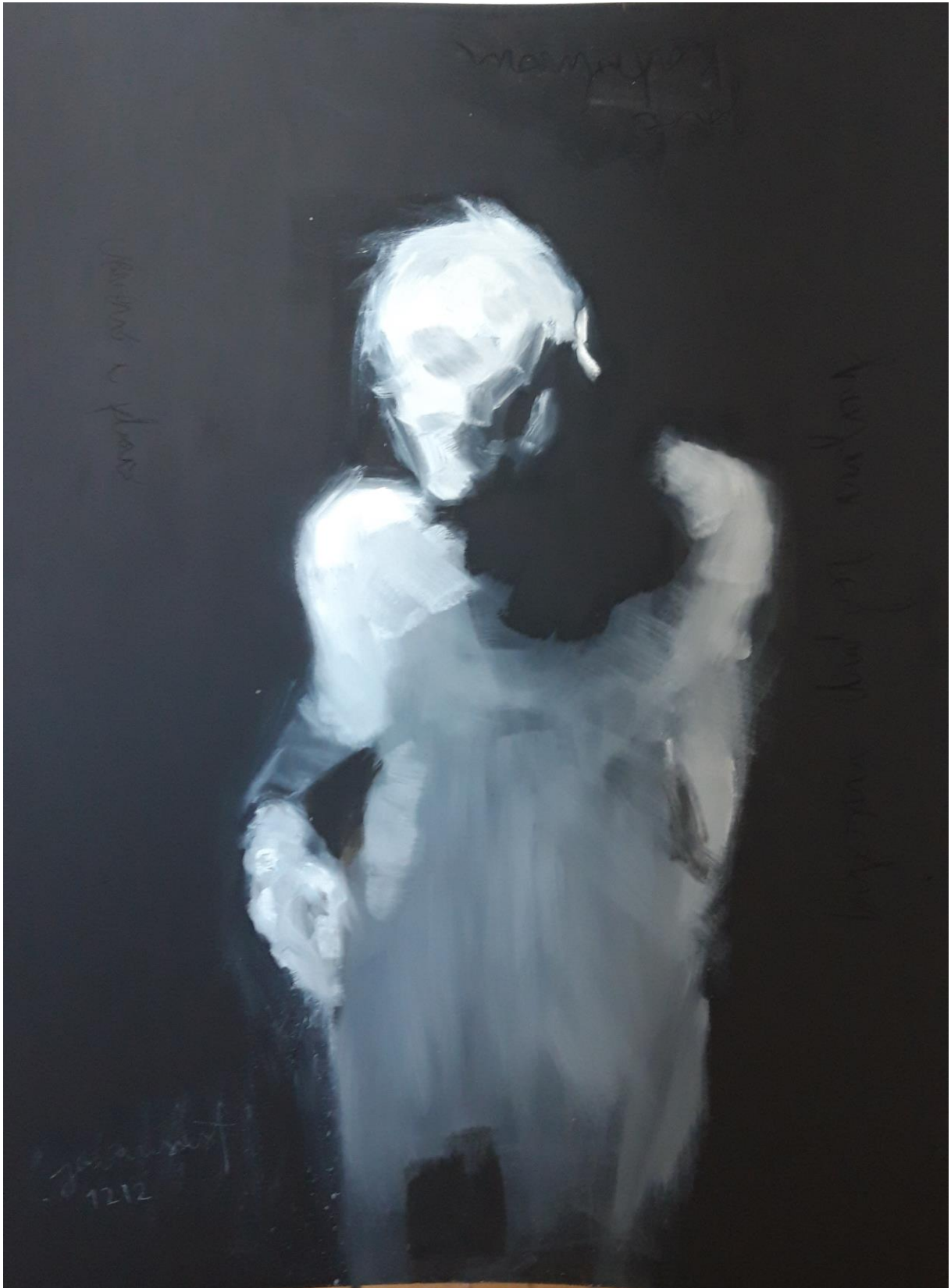

„slika 2“

„slika 3“

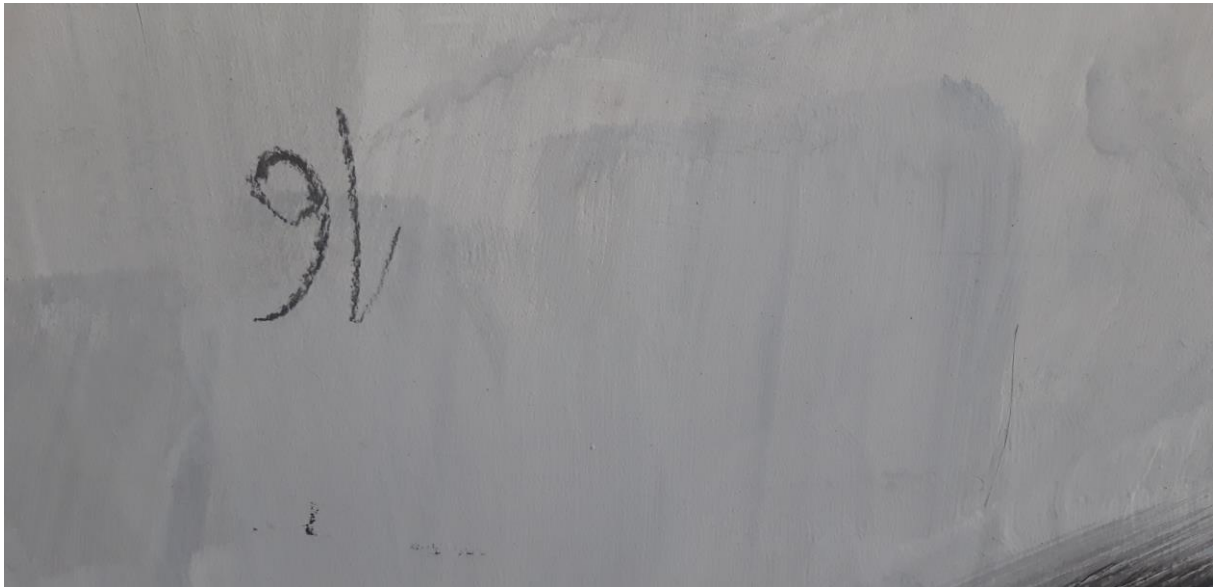

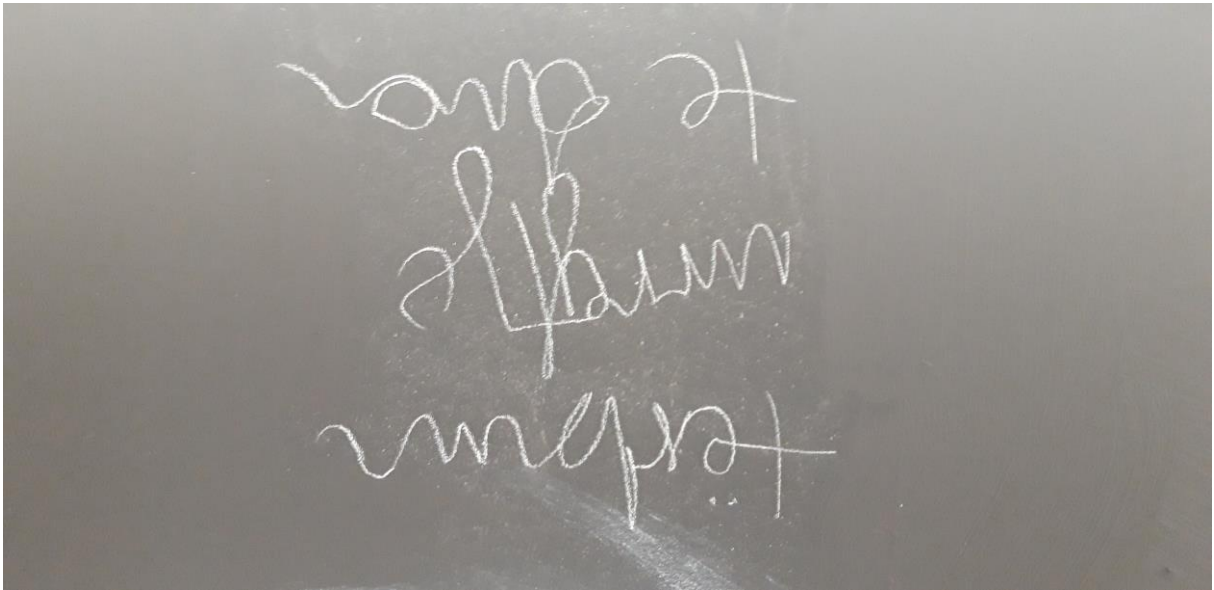
„Slika 4“

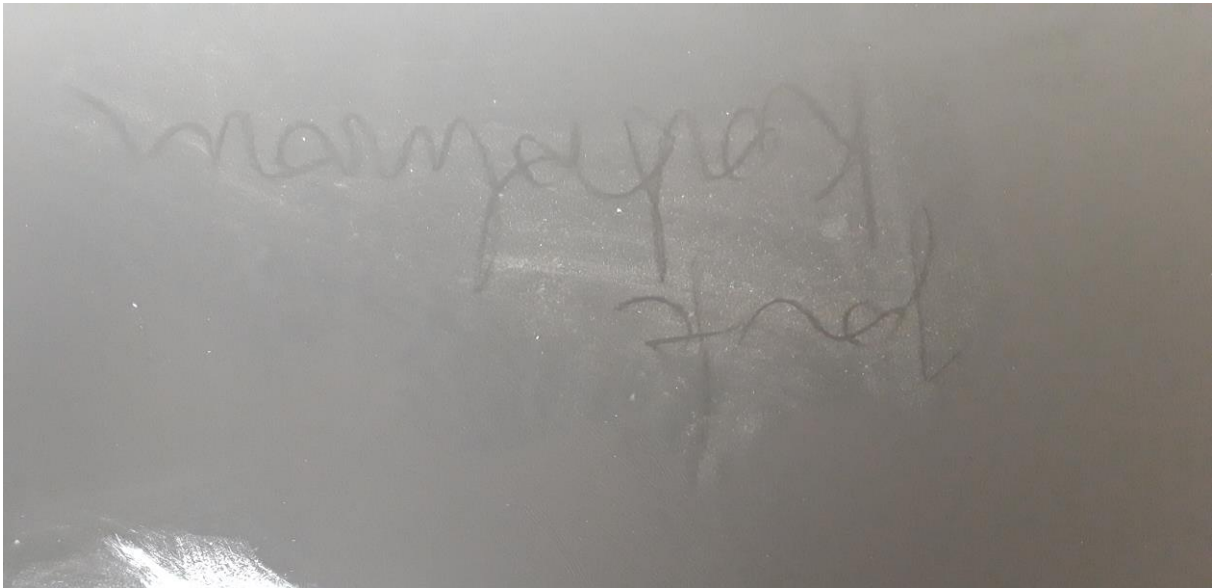
„detalj slike 1“

„detalj slike 3“

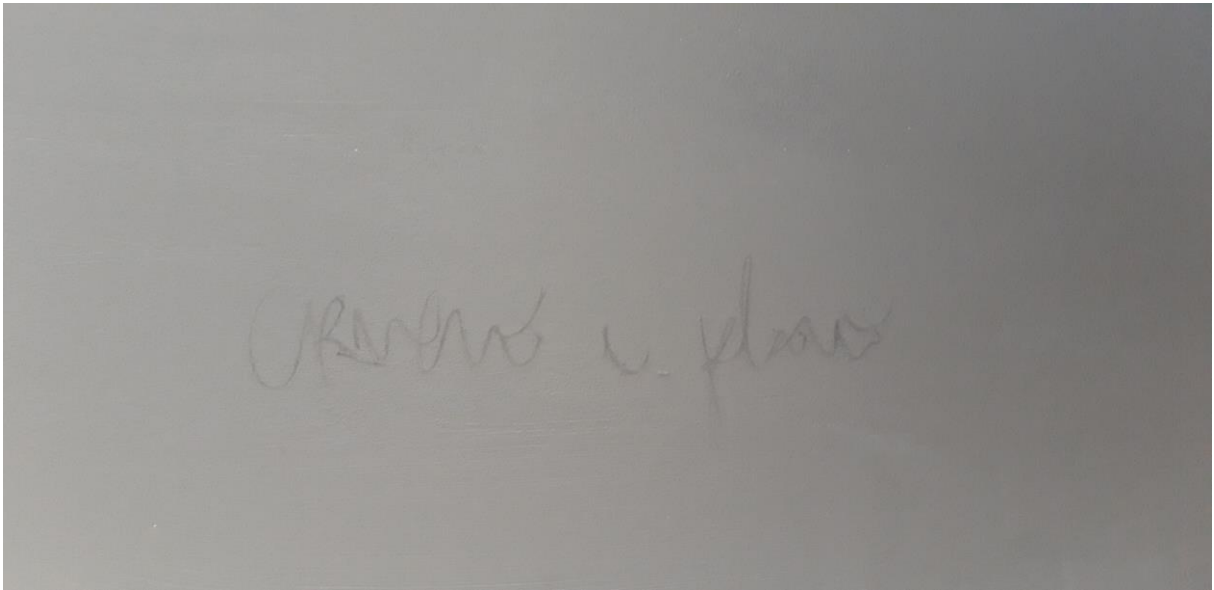

„detalj slike 2“

„detalj slike 4“

„detalj slike 4“

Henry Fuseli „The Nightmare“, 1781